

**Terhi Maijala**

# **HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS SÄÄTIÖSSÄ**

Alma Talent  
Helsinki 2019

Copyright © Alma Talent Oy ja Terhi Maijala  
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-3900-1 (painettu kirja)

ISBN 978-952-14-3901-8 (verkkokirja)

Kannen sarja-asu: Heikki Sallinen

Taitto: Marja-Leena Saari

Paino: BALTO print, Liettua 2019

*Anna palautetta kirjasta: [kustannustoimitus@almatalent.fi](mailto:kustannustoimitus@almatalent.fi)*

# SISÄLLYS

Lyhenteet .....	9
<b>1   Johdanto</b> .....	11
1.1 Johdon velvollisuus toimia huolellisesti .....	11
1.2 Säätiön johto paljon vartijana .....	13
1.3 Hyvä maine – ehkä tärkeintä kaikesta .....	17
1.4 Mitä erityistä säätiön johdon vastuussa? .....	18
1.5 Kirjan rakenne .....	20
<b>2   Hyödyllistä tarkoitusta toteuttava oikeushenkilö</b> .....	21
2.1 Säätiölain kokonaisuudistus ei muuttanut lakiin perustuvia ominaispiirteitä .....	21
2.2 Itsenäinen oikeushenkilö .....	22
2.2.1 Rekisteröintiedellytys ja erillisuus perustajasta .....	22
2.2.2 Perustajan oikeuksista .....	23
2.3 Ei omistajien eikä jäsenten yhteenliittymä .....	25
2.4 Tarkoitus, joka on yksilöllinen ja pysyvä .....	26
2.5 Tarkoitus, joka on hyödyllinen .....	29
2.5.1 Mitä hyödyllisyys tarkoittaa? .....	29
2.5.2 Hyödyllisyysvaatimus säätiön toiminnassa .....	31
2.5.3 Ei-kaupallisuus .....	32
2.6 Tarkoitus, jota on toteutettava .....	34
<b>3   Itsenäinen johto tarkoitusta toteuttamassa</b> .....	39
3.1 Yksiportaisuus pääsääntönä .....	39
3.2 Itse itseään täydentävä hallitus .....	41
3.3 Puuttuva vaihtumiskannustin .....	43
3.4 Hallituksen tehtävä .....	45
3.5 Toimitusjohtajan tehtävä .....	47
3.6 Hallintoneuvoston tehtävä .....	49

---

<b>4   Viranomaisvalvonnan alaisuus</b> .....	53
4.1 Tilintarkastuksen keskeinen merkitys .....	53
4.2 PRH:n tehtävä valvoa, että säätiöt noudattavat säätiölakia ja sääntöjään .....	58
4.3 Säätiövalvoja kritiikin kohteena .....	61
4.4 Säätiövalvoja herännyt .....	62
4.5 Valvojan oikeus saada tietoja valvonnan toteuttamiseksi ..	63
4.6 Valvonnan keinot .....	65
4.6.1 Harkinta keinoja käytettäessä .....	65
4.6.2 Määräys tai kielto .....	67
4.6.3 Erottamishakemus .....	68
4.6.4 Lakkauttamishakemus .....	72
4.6.5 Tutkintapyyntö ja valvojan vahingonkorvaus- kanneoikeus .....	73
4.7 Valvonta maksaa .....	74
<b>5   Huolellisuusvelvollisuuden vahingonkorvaustehoste</b> .....	77
5.1 Tehoste koskee laissa määriteltä johtoa .....	77
5.2 Henkilökohtainen vastuu johdon tehtävässä .....	78
5.3 Muussa tehtävässä ei säätiölain mukaista henkilö- kohtaista vastuuta .....	80
5.4 Korvausvastuun edellytykset .....	81
5.5 Tuottamusarviointi .....	84
5.5.1 Asiantuntemuksen puute ei poista vastuuta .....	84
5.5.2 Vastuu lievästään huolimattomuudesta .....	87
<b>6   Säätiölain 1 luvun 4 §:n käyttäytymisvaatimus</b> .....	89
6.1 Sama käyttäytymisvaatimus voimassa jo ennen nimen- omaista säännöstä .....	90
6.2 Business judgement rule eli liiketoimintapäätösperiaate ..	92
6.3 Laki ja säätiön säännöt .....	95
6.4 Hyvä säätiötapa ja hyvän hallinnon ohjeet .....	97
6.5 Säätiön sisäiset ohjeet .....	101
6.6 Säätiön hallituksen jäsenen korostunut huolellisuus- velvollisuus .....	102

---

<b>7   Säätiön ominaispiirteet toimielimen jäsenen huolellisuutta arvioitaessa</b>	105
<b>7.1 Tarkoitussidonnaisuus</b>	105
7.1.1 Johto on sidottu säätiökohtaiseen, pysyvään tarkoitukseen	105
7.1.2 Tarkoitussidonnaisuus lahjoituksia vastaanottaessa	107
7.1.3 Tarkoituksen hyödyllisyyden toimintaa ohjaava vaikutus	110
<b>7.2 Taloudelliset toimet säätiön lähipiirin kanssa</b>	110
7.2.1 Korostunut huolellisuusvelvollisuus lähipiiritoimissa	110
7.2.2 Säätiön tarkoituksesta ja toimintamuodoista johdettava peruste ja tarve	111
7.2.3 Haastava lähipiirin käsite	113
7.2.4 Henkilökohtainen vastuu lähipiiritoimissa	116
7.2.5 Sallitun ja kielletyn rajanvetoa käytännössä	117
<b>7.3 Liiketoiminta keinona</b>	120
<b>7.4 Oikeushenkilöllisyyden huomioon ottaminen päätöksenteossa</b>	122
<b>7.5 Säätiön hallituksen aktiivisuus- ja tehokkuusvelvollisuus</b>	126
7.5.1 Aktiivisuusvelvollisuus	126
7.5.2 Jatkuva, jokaista toimintavuotta koskeva velvollisuus	128
7.5.3 Aktiivisuusvelvollisuus yksittäisen hallituksen jäsenen toiminnassa	130
7.5.4 Tehokkuusvelvollisuus	133
7.5.5 Poikkeavat toimintavuodet	137
7.5.6 Velvollisuus olosuhteiden edellyttämiin muutoksiin	139
<b>7.6 Tarve riskienhallinnan järjestämiseen</b>	141
<b>7.7 Velvollisuus itsearviointiin</b>	144

---

7.8	Hallituksen palkkioista päättäminen	147
7.8.1	Tavanomainen palkkio	147
7.8.2	Korostuneen huolellinen menettely	148
7.8.3	Ansaittu palkkio	150
7.9	Foundation judgement rule eli tarkoitussidonnaisuusperiaate	152
7.10	Yleissäännöksen toimivuus edellyttää sen aktiivista soveltamista	153
7.10.1	Yleissäännökseen eloa	153
7.10.2	Miten asia saadaan tuomioistuimeen?	154
<b>8</b>	<b>  Säätiön johdon vahingonkorvausvastuun vakuuttaminen</b>	<b>159</b>
8.1	Hallinnon vastuuvakuutus osana säätiön riskienhallintaa	159
8.2	Hallinnon vastuuvakuutuksen kattavuus suhteessa johdon korvausvastuuseen	165
8.3	Hallinnon vastuuvakuutuksen ehdot	168
8.3.1	Kotimaiset ja kansainväliset ehdot	168
8.3.2	Hallinnon vastuuvakuutuksen vakuutusmäärä	169
8.3.3	Hallinnon vastuuvakuutuksen ajallinen ulottuvuus	170
8.3.4	Hallinnon vastuuvakuutuksen rajoitusehdot	172
<b>9</b>	<b>  Yhteenveto</b>	<b>175</b>
9.1	Tarkoitussidonnaisuusperiaate	175
9.2	Aktiivisuusvelvollisuus	179
9.3	Korostunut huolellisuusvelvollisuus	180
9.4	Valvontakeinojen vaikuttavuus vaatii arviointia	182
9.5	Ytimessä tehtävään perehtyminen	184
	<b>Lähteet</b>	<b>187</b>
	<b>Oikeustapaushakemisto</b>	<b>193</b>
	<b>Asiahakemisto</b>	<b>195</b>